

לקוטי תורה • פרשת מסעי • מאמר 7

לבאר הדברים בענין וירד הגבול הנה גבול ד'...

ביאור עניינם של "וירד הגבול"

גבולות ארץ ישראל מושרשים ב"ב גבולי האלכסון שבספר יצירה: שנים־עשר האופנים שבהם שש המדות מתכללות זו בזו, לאחר שהאור האלקי הפשוט מתלבש בכלים המגבילים אותו. שורשם למעלה מן השכל, וכשהם יורדים למלכות הם נעשים "אהבה בתענוגים", מתוקה ככינור, ונמשכים אל הנפש באמצעות ל"ב נתיבות החכמה שבתורה — אותה תורה שנותנת כוח לברר את הנפש הבהמית.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/masei/7

הנקודה

גבולות ארץ ישראל מושרשים בייב גבולי האלכסון שבספר יצירה: שנים־עשר האופנים שבהם שש המדות מתכללות זו בזו, לאחר שהאור האלקי הפשוט מתלבש בכלים המגבילים אותו. שורשם למעלה מן השכל, וכשהם יורדים למלכות הם נעשים "אהבה בתענוגים", מתוקה ככינור, ונמשכים אל הנפש באמצעות לייב נתיבות החכמה שבתורה — אותה תורה שנותנת כוח לברר את הנפש הבהמית.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מבאר את הפסוקים המתארים את הגבול המזרחי של הארץ: "וירד הגבול ... ונגע בכתף ים כנרת קדמה" ו"וירד הגבול הירדנה". גבולות הארץ, כמו שנים־עשר השבטים, מושרשים בייב גבולי האלכסון שבספר יצירה, הקצוות שבהם נפגשות שש הפאות. אלו הן התכללויות של שש המדות, שאינן קיימות אלא כשהאור הפשוט מתלבש בכלים המגבילים אותו; משום כך הן נקראות "גבולים" ו"תחומין", ואת דברי הזוהר "חתים בחותמו" דורשים כ"תחום בגבוליה". השנים־עשר מופיעים גם כצירופי שמות אלקיים, כחודשים, וכצירופים של אהבה, יראה והודאה בעבודת ה'. שורשם במדות אריך אנפין, שלמעלה מן השכל, והם יורדים למלכות, "ים כנרת", כאהבה בתענוגים, מתוקה ככינור: הוי" (עשרים ושש) מאיר בנר. אהבה זו באה תחילה מלמעלה בלי שתורגש, בבחינת "אחור באחור", ונמשכת אל הנפש באמצעות לימוד התורה, שגם מברר את הנפש הבהמית ("הירדנה"). שני הפירושים אחד הם.

מבנה

1	שנים־עשר גבולות, שנים־עשר שבטים	11
גבולות ארץ ישראל מושרשים בייב גבולי האלכסון שבספר יצירה, כמבואר בפרדס; שנים־עשר חלקי השבטים שביחזקאל, דברי הזוהר וייב שבטים ייב תחומין" והאילן בעל ייב גבולי האלכסון שבספר הבהיר מבטאים רעיון אחד.		
2	מדוע הם נקראים "גבולות": אור המוגבל בכלים	4-21
השנים־עשר הם התכללויות של שש המדות, שאינן קיימות אלא כשהאור הפשוט והאינסופי מתלבש בכלים המגבילים אותו; לכן הם נקראים גבולים ותחומין, ואת "חתים" שבזוהר מפרשים כ"תחום". הם גם צירופי הוי" ואדני", שנים־עשר החודשים, וצירופים של אהבה ויראה עם הודאה בעבודת ה'.		
3	מלמעלה מן השכל אל ים כנרת	8-51
שורש ייב הגבולים הוא במדות אריך אנפין, שחכמה ובינה רק מתלבשות בהן; הן יורדות דרך ז"א למלכות ולעולמות התחתונים. במלכות הן נעשות "אהבה בתענוגים", דבש של קריאת שמע, הנמשכת באמצעות אהרן מבחינת "רב חסד", שלמעלה מן העולם; היא נמשלה לכינור, שהתקונים דורשים ככ"ו ונר: הוי" (עשרים ושש) מאיר בנר.		
4	הכינור המנגן מעצמו	10-91
אורו של אהרן גורם לכינור של מלכות לנגן מעצמו ולהתרומם באמצעות השירה; הכינור, ים כנרת והתכלת קשורים זה בזה. "ונגע בכתף" היא אהבה הבאה מלמעלה ועדיין אינה מוכנת, כמו דחיפה מאחור — שלב של "אחור באחור" קודם ל"פנים בפנים" — והיא באה באמצעות העיסוק בתורה.		

ל"ב נתיבות החכמה שבתורה מביאות את אור הוי" אל הנפש, הנר, וממשיכות את האהבה הגדולה המתוקה ככ"ו; "הירדנה" מבטא את כוחה של התורה לברר את הנפש הבהמית מקליפת נוגה. שני הפירושים ל"וירד הגבול" אחד הם, שכן התורה ממשיכה את אותן מדות עצמן שהן שורש י"ב הגבולים.

מושגים

י"ב גבולי האלכסון י"ב גבולי אלכסון

שנים-עשר הקצוות שבהם נפגשות שש הפאות, בדומה לקצוות של חדר שבהם נפגשים הקירות, הרצפה והתקרה. במאמר הם שנים-עשר צירופי המדות ושורש גבולות הארץ ושנים-עשר השבטים.

התכללות התכללות

צירוף של מדה אחת עם מדה אחרת, כגון חסד עם גבורה או חסד עם הוד. התכללות זו אינה קיימת באור הפשוט עצמו, אלא רק לאחר שהאור מתלבש בכלים; צורתה האמיתית ביותר היא במדות אריך אנפין, שלמעלה מן השכל.

אורות וכלים אורות וכלים

הכלים מגבילים את האור בשני אופנים: הם נותנים לאור הפשוט אופי מסוים, ומאפשרים לאור האין-סופי להימשך במידה. משום הגבלה זו נקראים השנים-עשר "גבולים" ו"תחומין".

אהבה בתענוגים אהבה בתענוגים

האהבה העליונה, "מתוקה ככ"ו", הנמשכת מלמעלה באמצעות אהרן מבחינת "רב חסד", שלמעלה מן החסד השייך לעולם. היא ה"דבש" של קריאת שמע.

כינור: כ"ו ונר כנור כ"ו נר

התקונים דורשים את המילה "כינור" ככ"ו — עשרים ושש, הערך המספרי של הוי" — וכ"נר: הוי" מאיר בנר של השכינה. בנפש, התורה היא האור והנפש היא הנר.

אחור באחור, פנים בפנים אחור באחור, פנים בפנים

שני שלבים בעליית המלכות. תחילה האהבה הבאה מלמעלה מגיעה בלי שתורגש, כמו דחיפה מאחור ("ונגע בכתף"); אחר כך היא מתקבלת בגלוי, פנים בפנים.

ל"ב נתיבות החכמה ל"ב נתיבות החכמה

נתיבות החכמה הכלולות בתורה, שעליהן רומז "וירד הגבול". המשכתן באמצעות לימוד התורה מעוררת את האהבה הגדולה וגם ממשיכה את המדות שהן שורש י"ב הגבולים.

קליפת נוגה קליפת נוגה

התחום שבו מעורבים טוב ורע. "הירדנה" מבטא את בירורה: באמצעות התורה מתבררת הנפש הבהמית, עד שאפילו לב האבן משתוקק להידבק בה'.

שנים-עשר גבולות, שנים-עשר שבטים

1 לבאר הדברים בענין וירד הגבול הנה גבול ד' רוחות דא"י [דארץ ישראל] י"ל [יש לומר] שהוא ענין י"ב גבולי

אלכסון הנזכר בספר יצירה ופי' ענינם בפרדס שכ"א פ"ז [פרק ז']

כדי לבאר את הדברים בענין "וירד הגבול": אפשר לומר שגבולותיה של ארץ ישראל בארבע רוחות השמים הם ענין שנים-עשר גבולי האלכסון הנזכרים בספר יצירה, שמשמעותם מתבארת בפרדס, שער כא, פרק ז.

המאמר מבקש לבאר את הפסוק בפרשת מסעי המתאר את גבולה של ארץ ישראל: "וירד הגבול". אדמו"ר הזקן מציע שגבולות הארץ בארבע רוחותיה מקבילים ל"שנים-עשר גבולי האלכסון" שבספר יצירה, כפי שהם מוסברים בפרדס.

שהם גבול מזרחית רומית גבול^{1,2} צפונית רומית³ כו' גבול מזרחית תחתית כו' גבול מזרחית צפונית כו' ע"ש.

כלומר, גבול מזרחי-עליון, גבול צפוני-עליון וכו', גבול מזרחי-תחתון וכו', גבול מזרחי-צפוני וכו'; עיינו שם.

אפשר לדמיין חדר שיש לו ארבעה קירות, רצפה ותקרה: ששת צדדיו נפגשים לאורך שנים-עשר מקצועות, למשל במקום שבו הקיר המזרחי נפגש עם התקרה ("מזרחי-עליון"), או במקום שבו הקיר המזרחי נפגש עם הקיר הצפוני ("מזרחי-צפוני"). שנים-עשר המקצועות האלה הם "גבולי האלכסון", והפרדס מונה אותם כך.

ואע"פ [ואף על פי] שבגבול הארץ בגשמיות לא שייך רומית מ"מ שרש גבולות אלו נמשכו מ"ב גבולי אלכסון הני"ל.

אף שבגבולות הארץ במונח הגשמי לא שייך לומר "עליון", בכל זאת שורשם של גבולות אלה נמשך משנים-עשר גבולי האלכסון האמורים.

לגבול שעל פני הקרקע אין צד "עליון", ולכן גבולות הארץ אינם יכולים להיות בפשטות שנים-עשר האלכסונים של גוף תלת-ממדי. ובכל זאת, אומר אדמו"ר הזקן, שורשם נעוץ בהם ונמשך מהם.

וכן מצינו (ביחזקאל ס"י מ"ח) חשב י"ב גבולים בחילוק הארץ ליי"ב שבטים⁴ וכנודע דיי"ב שבטים שרשם גי"כ מיי"ב גבולי אלכסון

וכך אנו מוצאים גם ביחזקאל, פרק מח, שמנה שנים-עשר גבולות בחלוקת הארץ לשנים-עשר שבטים; וכידוע, גם שורש שנים-עשר השבטים הוא בשנים-עשר גבולי האלכסון,

חזון יחזקאל על חלוקת הארץ לעתיד לבוא, בפרק מח, מתאר שנים-עשר חלקים, אחד לכל שבט, שכל אחד מהם גובל בחלק הסמוך לו. אדמו"ר הזקן מוסיף את העיקרון הידוע שגם שנים-עשר השבטים עצמם מושרשים בשנים-עשר גבולי האלכסון.

וכדאיתא בזהר פ' במדבר (דק"ח ע"ב). תריסר שבטין תריסר תחומין כו' דהא אילנא עילא קדישא בהו אחתם בחותמוי.⁵

כמו שנאמר בזהר, פרשת במדבר, ק"ח ע"ב: "שנים-עשר שבטים, שנים-עשר תחומים" וכו', "שהרי האילן העליון הקדוש נחתם בהם בחותמותיו".

הזוהר מכנה את שנים-עשר השבטים "שנים-עשר תחומים" המקיפים את כנסת ישראל, בדוגמת מה שלמעלה. הוא אומר שהאילן העליון הקדוש, מכנה המידות האלויות, "נחתם בחותמותיו" בהם; כלומר, השבטים נושאים את חותמו, כשם שחותם מטביע את צורתו.

וזה ע"ד מ"ש בפרדס שכי"א פ"ו בשם ספר הבהיר אילן אי יש לו להקב"ה וכו' גבולי אלכסון⁶ כו'. וזה על דרך מה שנכתב בפרדס, שער כא, פרק ו, בשם ספר הבהיר: "לקדוש ברוך הוא יש אילן אחד, וכו' שנים-עשר גבולי אלכסון" וכו'.

ספר הבהיר, המצוטט בפרדס, מתאר "אילן" אחד שיש לקדוש ברוך הוא, וכו' שנים-עשר גבולי אלכסון הנמשכים החוצה בלי סוף, והאילן נמצא בתוכם. הדבר תואם את דימוי הזוהר של האילן העליון המוטבע בשנים-עשר השבטים.

קטע 2 • 211-4

מדוע הם נקראים "גבולות": אור המוגבל בכלים

2 וגבול ותחום ענין⁷ אי הוא. והטעם שנק' בשם גבולים ותחומים. כי הנה ענין י"ב גבולי [גבולים] האלו הם בחי' התכללות הו"ק [הי' קצוות] שהם הששה מדות חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד] כשמתכללים זה עם זה

"גבול" ו"תחום" הם אותו עניין. והטעם שהם נקראים "גבולות" ו"תחומים" הוא שעניין שנים-עשר הגבולות הללו הוא בחינת ההתכללות של שש הקצוות — שש המדות: חסד, גבורה ותפארת, נצח, הוד ויסוד — כשהן נכללות זו בזו;

כעת מסביר אדמו"ר הזקן מדוע שנים-עשר אלה נקראים "גבולות" ו"תחומים". הם הדרכים שבהן שש המדות, מחסד ועד יסוד, המקבילות לששת הכיוונים, מתמזגות זו בזו, שתיים בכל פעם.

כמו התכללות החסדים בגבורות או התכללות גבורה בנצח כו' או התכללות הקוין כי חח"ן [חכמה חסד נצח] קו ימין ובג"ה [ובינה גבורה הוד] קו שמאל והתכללותן הוא ע"י גבולי אלכסון כו' כגון התכללות החסדים בגבורות, או התכללות גבורה בנצח וכו', או התכללות הקוים: חכמה, חסד ונצח הם קו ימין, ובינה, גבורה והוד הם קו שמאל; והתכללותם היא באמצעות הגבולות האלכסוניים וכו'.

דוגמאות לכך הן חסד המתמזג עם גבורה, גבורה המתמזגת עם נצח, וכן התמזגותם של שני "הקוים" של הספירות: קו ימין — חכמה, חסד ונצח — וקו שמאל — בינה, גבורה והוד. כל מפגש כזה בין שתי מדות הוא אחד מן הגבולות האלכסוניים.

והתכללות זו אינה בעצם האור כי האור הוא אור פשוט אלא הוא ע"י התלבשות האורות בכלים שע"י נתלבש חסד בגבורה או בנצח כו' כפי סדר ההנהגה.⁸

והתכללות זו אינה בעצם האור, שכן האור הוא אור פשוט; אלא היא נעשית באמצעות התלבשות האורות בכלים, שעל ידה חסד מתלבש בגבורה או בנצח וכו', לפי סדר ההנהגה.

האור מצד עצמו פשוט ואינו מתחלק, ולכן אין בו חלקים נפרדים שיוכלו להתמזג. ההתמזגות מתרחשת רק לאחר שהאור מתלבש בכלים; אז מידה אחת יכולה להתלבש במידה אחרת, בהתאם לסדר שבו ה' מנהיג את העולם.

3 והנה הכלים הם מגבילים את האור שהאור נגבל בכלי. הן מצד שהאור הוא אור פשוט ונגבל בכלי להיות מחי' ומהוה כלי החסד א"כ הכלי מגבילתו הן שהאור הוא בחי' א"ס והכלי מגבלת להיות ההשפעה בבחי' גבול.

והנה הכלים מגבילים את האור, בכך שהאור מוגבל בתוך הכלי. [הדבר נכון] הן משום שהאור הוא אור פשוט, והוא מוגבל בתוך הכלי כדי להחיות ולהוות את כלי החסד, ומכאן שהכלי מגביל אותו; והן משום שהאור הוא מבחינת אין סוף, והכלי מגביל אותו כך שההשפעה תהיה בבחינת גבול.

הכלים מגבילים את האור בשני אופנים. אור פשוט, שאין לו אופי מסוים, נעשה לאיכות מוגדרת, כגון חסד, כשהוא מחיה את כלי החסד; ואור אינסופי נעשה לשפע מדוד ומוגבל. שני האופנים הללו הם "גבולות", ולכן הכלים הם מקור ה"גבולות".

4 וכיון שעיקר התכללות זו להיות נעשה י"ב בחי' הוא ע"י התלבשות האורות בכלים דוקא דאילו האור מצד עצמו הוא אור פשוט כו'

ומכיוון שעיקר ההתכללות הזאת, שבאמצעותה נעשות שתיים-עשרה בחינות, מתהווה דווקא על ידי התלבשות האורות בכלים, ואילו האור מצד עצמו הוא אור פשוט וכו',

ההתכללות לשנים-עשר צירופים קיימת רק משום שהאורות מתלבשים בכלים, ואילו האור עצמו נשאר פשוט. לכן הצירופים מקבלים את אופיים של הכלים, המגבילים אותם.

לכן נק' י"ב גבולים או י"ב תחומין היינו הגבולות שהאור נגבל בכלים ומתכללים ל"ב גבולים י"ב תחומין.

לכן הם נקראים שנים-עשר גבולות או שנים-עשר תחומים, כלומר הגבולות: האור מוגבל בכלים, והם מתכללים לשנים-עשר גבולות, שנים-עשר תחומים.

משום כך הם נקראים "גבולות" ו"תחומים": שמות אלה מתארים את ההגבלות שהאור מקבל בכלים, שבהם המדות מתכללות לשנים-עשר צירופים.

ומ"ש הזהר דהא אילנא קדישא בהו אחתם בחותמוי⁹ יש לפרשו. אך יותר י"ל [יש לומר] כי חילוף אותיות יש כאן וצ"ל אתחם בתחומי כו'

את דברי הזוהר, "דא אילנא קדישא בהו אחתם בחותמוי" — שהאילן הקדוש העליון נחתם בהם בחותמוי — אפשר לפרש כמות שהם. אך מתאים יותר לומר שיש כאן חילוף אותיות, וצריך לקרוא "אתחם בתחומי", כלומר הוא מוגבל בתחומיו, וכו';

אפשר לקרוא את דברי הזוהר "נחתם בחותמוי" כמות שהם, אך אדמו"ר הזקן מעדיף להחליף בין שתי אותיות, ח' ות', ולקרוא "מוגבל בתחומי". לפי קריאה זו, הזוהר עצמו אומר שהאילן העליון מקבל גבולות בשנים-עשר השבטים.

והפ"י כנ"ל (וע' עוד מענין פ"י גבול בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר שם ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך גבול).^{10, 11}

וזהו הפירוש כפי שנתבאר לעיל (ועיינו עוד בענין פירוש המונח "גבול" בפירוש הרמ"ז לזוהר שם, ובפרדס, בערך הכינויים, בערך "גבול").

כלומר, הפירוש הוא כפי שנתבאר לעיל: הגבולות הם ההגבלות של האור בתוך הכלים. להרחבה על המונח "גבול" הוא מפנה לפירוש הרמ"ז לקטע זה בזוהר, ולערך "גבול" בפרדס. שם מוסבר שמלכות נקראת "גבול" כשהיא מקבלת מחכמה ובינה, ואילו מצד מקורה היא מתעלה למעלה מן הגבול.

והנה י"ב בחי' אלו הם ג"כ ענין י"ב צרופי הוי' וי"ב צירופי אדי' ומזה נמשך ג"כ י"ב חדשים שבכל חדש מקבלים כנ"י [כנסת ישראל] מצירוף א' מהי"ב צירופי הוי' כו'

והנה, שנים-עשר הבחינות האלה הן גם עניינם של שנים-עשר צירופי הוי' ושל שנים-עשר צירופי אדני". מכך נמשכים גם שנים-עשר החודשים: בכל חודש מקבלת כנסת ישראל מצירוף אחד משנים-עשר צירופי הוי' וכו'.

שנים-עשר הצירופים מקבילים גם לשנים-עשר צירופי האותיות של שמות הוי' ואדני". מהם נמשכים שנים-עשר החודשים: בכל חודש מקבל עם ישראל את ההשפעה המיוחדת לו מצירוף אחד של הוי'.

כי מבחי' התכללות המדות עליונות זע"ז [זה עם זה / זה על זה] כמו חסד עם הוד שזהו גבול דרומית תחתית כך נמשך ג"כ מבחי' זו ג"כ למטה לכנ"י [לכנסת ישראל] לעבודת ה' בבחי' זו

שכן מן הבחינה של התכללות המדות העליונות זו בזו, כגון חסד עם הוד, שהיא הגבול הדרומי התחתון, נמשכת בחינה זו גם למטה, לכנסת ישראל, לעבודת ה' באופן זה:

התכללות המדות העליונות משתקפת למטה בעבודת ה' של עם ישראל. למשל, ההתכללות של חסד עם הוד, שהיא הגבול "דרום תחתון", מתבטאת בהתכללות מקבילה בעבודתו של האדם.

שהוא להיות התכללות בחי' אהבה עם בחי' ההודאה ומבחי' התכללות הגבורה בהוד שזהו גבול צפוני תחתית נמשך להיות התכללות היראה בבחי' ההודאה.

שתהיה התכללות של בחינת האהבה עם בחינת ההודאה; ומהבחינה של התכללות הגבורה בהוד, שהיא הגבול הצפוני התחתון, נמשכת היכולת להתכללות היראה עם בחינת ההודאה.

חסד עם הוד מולידים אהבה המחוברת להודאה, המקבילה האנושית להוד; וגבורה עם הוד, הגבול "צפון תחתון", מולידות יראה המחוברת להודאה. כך כל גבול עליון נעשה דרך ייחודית בעבודת הלב.

קטע 3 • 51-8

מלמעלה מן השכל אל ים כנרת

5 ועד"ז בכל המדות ועמ"ש מזה ע"פ א לה מסעי כו' וזהו ענין גבולות א"י [ארץ ישראל]. והנה שרש י"ב ג"א

[גבולי אלכסון] נמשכו מלמעלה מעלה ומשתלשלין ויורדין בבחי' מל'

וכך גם בכל המדות. ראו מה שנכתב על כך בפירוש הפסוק "אלה מסעי" וכו'. זהו עניינם של גבולות ארץ ישראל. שורש שנים-עשר גבולי האלכסון נמשך מלמעלה מעלה, ומשתלשל ויורד עד לבחינת מלכות,

כל צמד של מדות מוליד דרך עבודה דומה, ואדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על הפסוק "אלה מסעי" להרחבה. לדבריו, אלה הם גבולות ארץ ישראל: שנים-עשר גבולי האלכסון, ששורשם גבוה מאוד והם יורדים בהדרגה עד שמגיעים למלכות.

וגם למטה בבי"ע וזהו וירד הגבול וכו' מקדם לעין¹² וכדאיתא בזהר ס"פ וישלח (דקע"ו סע"א [סוף עמוד א])

תריסר דאתכסיין¹³ וכו' וכמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם ששרשם מת"ת [מתפארת] דא"א כו'

וגם למטה, בעולמות בריאה, יצירה ועשיה. זהו [פירוש] "וירד הגבול" וכו', "מקדם לעין"; וכפי שנאמר בזהר, בסוף פרשת וישלח (סוף דף קע"ו ע"א): "תריסר דאתכסיין" וכו'; וכפי שנכתב במקדש מלך שם, ששורשם מתפארת דא"א וכו',

הגבולות יורדים עוד, אל העולמות בריאה, יצירה ועשיה, וזהו "וירד הגבול". הזהר מדבר על "תריסר דאתכסיין", והמפרש מקדש מלך מייחס את שורשם לתפארת של אריך אנפין, פרצוף הכתר העומד למעלה מן השכל.

שהם המדות שלמעלה מהחכמה והבינה עד דאו"א [דאבא ואימא] מלבישים אותן שהם רק לבוש למדות אלו ושם הוא תכלית ואמיתית ההתכללות.

שהן המדות שלמעלה מחכמה ובינה, עד שאבא ואמא מלבישים אותן ומשמישים רק לבוש למדות אלו; ושם ההתכללות היא בשלמותה ובאמיתותה.

המדות של אריך אנפין גבוהות מחכמה ובינה: אבא ואמא, פרצופי חכמה ובינה, רק מלבישים אותן כעין לבוש. שם, למעלה מן השכל, המדות משולבות זו בזו באופן השלם והאמיתי ביותר.

ומשם יורד ומשתלשל בייב גבולי אלכסון דז"א עד שנמשך גי"כ במלי וזהו ומחה על כתף ים כנרת להיות בחיי אהבה בתענוגים מתוק ככנור.

ומשם הן יורדות ומשתלשלות בשנים-עשר גבולי האלכסון של ז"א, עד שהן נמשכות גם במלכות. זהו [פירוש] "ומחה על כתף ים כנרת": שתהיה כחינת אהבה בתענוגים, מתוקה ככנור.

מן המקור הגבוה הזה יורדת ההתכללות אל שנים-עשר הגבולות של ז"א, ולבסוף אל מלכות, שהפסוק מכנה "ים כנרת". התוצאה היא "אהבה בתענוגים", אהבה מתוקה כצלילי כינור; השם "כנרת" רומז ל"כינור".

6 וביאור הענין הוא ע"ד מ"ש בפי תצוה ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק¹⁴ בפי אכלתי יערי עם דבשי¹⁵

וביאור הענין הוא על דרך מה שנאמר בפרשת תצוה, על הפסוק "זכור את אשר עשה לך עמלק", בפירוש "אכלתי יערי עם דבשי":

אדמו"ר הזקן מפנה לביאורו במאמר "זכור את אשר עשה לך עמלק", בפרשת תצוה, לפסוק משיר השירים "אכלתי יערי עם דבשי".

שהוא ק"ש [קריאת שמע] בקיום אחד ואהבת אהבה בתענוגים כוי ולכן נקי בחיי זו מתוק ככנור בחיי דבשי.

שהוא קריאת שמע, שבה מתקיימות המילים "אחד" ו"ואהבת" — אהבה בתענוגים וכו'. לכן בחינה זו נקראת "מתוק ככנור", בחינת "דבשי".

שם, "דבשי" מייצג את קריאת שמע, כאשר אדם חי באמת את המילים "אחד" ו"ואהבת" — אהבה בתענוגים. מתיקות זו היא הסיבה שאהבה זו נקראת "מתוק ככנור" ו"דבשי".

7 ועי באגה"ק [באגרת הקודש] ע"פ מה יפית¹⁶ כוי. וזהו שאה"ר [שאהבה רבה] זו נמשך מלמעלה ע"י אהרן שושבינא דמטרוניתא

ועיינו באגרת הקודש, על הפסוק "מה יפית" וכו'. וזהו שהאהבה רבה הזאת נמשכת מלמעלה באמצעות אהרן, שושבינה של המלכה;

להרחבה על אהבה זו מפנה אדמו"ר הזקן לאגרת הקודש על הפסוק "מה יפית ומה נעמת", אהבה בתענוגים". אהבה רבה זו באה מלמעלה באמצעות אהרן, המכונה "שושבינה של המלכה": הוא מקרב את המלכה, מלכות, אל המלך.

והוא כמ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש לאהרן¹⁷ כוי שאהבה זו נמשך מבחי ורב חסד שלמעלה מבחי חסד עולם כוי.

וזהו כפי שנכתב על הפסוק "ועשית בגדי קודש לאהרן" וכו': שאהבה זו נמשכת מבחינת "ורב חסד", שהיא למעלה מבחינת "חסד עולם" וכו'.

כפי שמוסבר במאמר על הפסוק "ועשית בגדי קודש לאהרן", אהבה זו נמשכת מבחינת "ורב חסד", שהיא אחת משלוש עשרה מידות הרחמים. בחינה זו נעלית מ"חסד עולם", החסד המתניח לעולם, כפי שיוסבר בפסקה הבאה.

8 וז"ש [וזהו שכתוב] כאן שאהבה זו היא מבחי' שלמעלה מבחי' עולם וקדמה לעולם דעולם היינו ו"ק [ו] קצוות] חסד עולם כו' ונמשלה לכנור.

וזהו [הפירוש של] מה שנכתב כאן: שאהבה זו היא מבחינה שלמעלה מבחינת "עולם", והיא קודמת לעולם. שכן "עולם" פירושו שש הקצוות — "חסד עולם" וכו'; והיא נמשלה לכנור.

כאן המילה "קדמה" שבפסוק נקראת במשמעות של "קודמת": אהבה זו באה מבחינה שלמעלה מ"עולם" וקודמת לו. "עולם" כאן פירושו שש המדות, ובפרט החסד הקשור לעולם; האהבה שלמעלה מהן נמשלה לכנור, מילה שמהדהדת בשם כינור.

דאיתא בתקונים¹⁸ סוף תיקון עשרים בפ"י הללוהו בנבל וכנור.¹⁹ כנור כ"ו נר. הקב"ה דאיהו²⁰ הוי' דאתמר ה' אורי וישעי^{21,22} נהיר בנר דאיהו שכינתא כו'.

שכן נאמר בתיקונים, בסוף תיקון עשרים, בביאור הפסוק "הללוהו בנבל וכינור": "כינור — כ"ו, נר: הקדוש ברוך הוא, שהוא הוי', שעליו נאמר 'ה' אורי וישעי', מאיר בנר, שהיא השכינה" וכו'.

תיקוני זוהר מפרשים את המילה "כינור" ככוללת כ"ו, הגימטריה של שם הוי', ו"נר". הכינור מסמל אפוא את הוי' המאירה בתוך הנר, השכינה: את האור האלוקי הממלא את מלכות, כמו בפסוק "ה' אורי".

קטע 4 • 91-10

הכינור המנגן מעצמו

9 ועמ"ש מענין נר בפ' שלח ע"פ והיה לכם לציצית.²³ וז"ש [וזהו שכתוב] באהרן בהעלותך את הנרות²⁴ כו' ועל ידי הארה זו הכנור מנגן מאליו

ועיינו במה שנכתב בעניין ה"נר" בפרשת שלח, על הפסוק "והיה לכם לציצית". וזהו [פירוש] מה שנכתב על אהרן: "בהעלותך את הנרות" וכו'. ובאמצעות הארה זו הכינור מנגן מאליו,

בעניין ה"נר" מפנה אדמו"ר הזקן למאמרו על הפסוק של ציצית בפרשת שלח. הדלקת המנורה של אהרן נקראת "העלאת" הנרות, והאור שהוא מכניס אל ה"נר" גורם ל"כינור" לנגן מאליו, כפי שאומר הזוהר, המובא להלן, על כינורו של דוד המלך.

שהוא בחי' עליית המלי' וכל העליות הוא ע"י שיר ועמ"ש בפ' בראשית ע"פ ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור²⁵ כו' ועמ"ש בפ"י ענו להוי' בתודה זמרו לאלקינו בכנור.²⁶

שהיא בחינת עליית מלכות; וכל העליות נעשות באמצעות שירה. ועיינו במה שנכתב בפרשת בראשית על הפסוק "ושם אחיו יובל, הוא היה אבי כל תופש כינור" וכו'. ועיינו במה שנכתב על פירוש הפסוק "ענו להוי' בתודה, זמרו לאלקינו בכינור".

הנגינה היא עליית מלכות, שכן כל עלייה נעשית באמצעות שירה. אדמו"ר הזקן מציין מאמרים נוספים העוסקים בכינור: על יובל, "אבי כל תופש כינור", בפרשת בראשית, ועל הפסוק "זמרו לאלקינו בכינור".

ובפ"י עלי עשור ועלי נבל²⁷ כו' ע"ש ועי' בזהר ס"פ שלח (דקע"ה ע"ב) שהתכלת שבציצית²⁸ שמדם חלזון הוא מים כנרת

וכן על פירוש "עלי עשור ועלי נבל" וכו'; עיינו שם. ועיינו בזהר בסוף פרשת שלח (דקע"ה ע"ב), שהתכלת שבציצית, שמקורה כדם החלזון, היא ממי הכנרת;

הוא מזכיר גם את פירושו לפסוק "עלי עשור ועלי נבל". הוזהר אומר שחוט התכלת שבציצית מקבל את צבעו מיצור שבים הכנרת, ובאותו קטע מדובר גם בכינורו של דוד המלך, שניגן מאליו.

והיינו כמ"ש ע"פ והיה לכם לציצית הנ"ל שהתכלת הוא ממוחין דאבא כו' המשכת הביטול כו' וע"ש. והיינו כפי שנכתב לעיל על הפסוק "והיה לכם לציצית", שהתכלת היא ממוחין דאבא וכו' — המשכת הביטול וכו'; ועיינו שם.

הדבר מתאים לביאור במאמר על ציצית: התכלת נמשכת ממוחין דאבא, מדרגת חכמה, וממשיכה ביטול.

ועי' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] בפ"י הזהר פ' תרומה (דקכ"ז ע"א) כ' [כתב] ימא דגנוסר²⁹ הוא ים כנרת שסודה מלי' דמלכות דבריא שנועשית עתיק ליצירה כו' וע"ש (בדקמ"ט ע"ב).

ועיינו בהרמ"ז, בפירושו לזהר, פרשת תרומה (דקכ"ז ע"א), שכתב: "ימא דגנוסר הוא ים כנרת, שסודה מלכות דמלכות דבריא, שנועשית עתיק ליצירה" וכו'; ועיינו שם (בדקמ"ט ע"ב).

הרמ"ז, בפירושו לדברי הזהר על "ים דגנוסר", מזהה אותו עם ים הכנרת ומבאר את עניינו כמלכות דמלכות דבריא, שנועשית עתיק ליצירה. כך הנקודה התחתונה של עולם אחד נעשית השורש העליון של העולם הבא.

ובפ"י ספד"צ [ספרא דצניעותא] מהאריז"ל [מהאר"י זכרוננו לברכה] בפ"ק [בפרק קמא] כ' [כתב] בענין זה ויש כנור וכנרת והם הוד ידיה והוד דידה שבכריאה כו' והאריך שם.

ובפירוש ספרא דצניעותא של האריז"ל, בפרק הראשון, כתב בעניין זה: "ויש כינור וכנרת, והם הוד ידיה והוד דידה שבכריאה" וכו'; והוא האריך שם.

בפירושו לספרא דצניעותא, חלק מהזהר, מבחין האריז"ל בין כינור לכנרת: הם הוד של הפרצוף הזכרי ("דידיה") והוד של הפרצוף הנקבי ("דידה") שבכריאה. אדמו"ר הזקן מציין שהאריז"ל מאריך בעניין שם.

והנה פ"י ומחה על כתף הוא כמ"ש במ"א שהאהבה שבאה מלמעלה שלא ע"פ השגה הוא כמשל שאי דוחפו בעורף ואינו יודע מאין היה לו זאת.

והנה פירוש "ומחה על כתף" הוא כפי שנכתב במקום אחר: האהבה שבאה מלמעלה, שלא על פי השגה, דומה לאדם שמישהו דוחף אותו בעורף, והוא אינו יודע מניין בא לו הדבר הזה.

"ומחה על כתף" מתאר אהבה שבאה מלמעלה בלי הבנה: כמו אדם שנדחף מאחור, בעורף, והוא נע בלי לדעת מהיכן באה הדחיפה. אהבה כזו ממשית, אך השכל עדיין לא תפס אותה.

10 ובכל עליי [עלייה] המלי צ"ל מתחלה בבחי' זו שנקי אביא [אחור באחור] וזהו ומחה על כתף כו' ואח"כ יבוא לבחי' פב"פ [פנים בפנים] כו'.

ובכל עלייה של מלכות, עליה להיות תחילה בבחינה זו הנקראת "אחור באחור"; וזהו "ומחה על כתף" וכו'. לאחר מכן היא תגיע לבחינת "פנים בפנים" וכו'.

כל עלייה של מלכות מתחילה במצב של "אחור באחור" — מונח קבלי המתאר קשר שבו שני בני הזוג, ז"א ומלכות, עדיין אינם פונים זה אל זה. זהו האהבה ש"מכה על הכתף": היא מורגשת, אך אינה מוכנת. רק לאחר מכן מגיע הקשר לבחינת "פנים בפנים", איחוד מלא וגלוי.

גם י"ל [יש לומר] ומחה על כתף ע"ד קוצי דשערי שמכה כו' כמשי"ל [כמה שכתוב לעיל] ע"פ זכור הני"ל ועי' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער התפילין זו הוא ע"י עסק

אפשר לפרש גם ש"ומחה על כתף" הוא על דרך קוצי דשערי, השערות הקשות שמכות וכו', כפי שנכתב לעיל על הפסוק "זכור" הנזכר לעיל; ועיינו בפרי עץ חיים, שער התפילין. הדבר נעשה באמצעות העיסוק ב-

פירוש נוסף משווה את "ומחה על כתף" ל"קוצי דשערי" — השערות הקשות המכות. דימוי זה מוסבר במאמר על הפסוק "זכור" ובשער התפילין שבפרי עץ חיים. לאחר מכן קובע אדמו"ר הזקן שאהבה זו באה באמצעות העיסוק בתורה.

התורה וע"י נאמר פותח את ידיך³⁰ ומשביע לכל חי רצון כו' וכמ"ש במ"א³¹ ע"פ חכלילי^{32, 33} עינים³⁴ וע"פ ויקהל משה³⁵ וע"פ מי מנה³⁶ עפר יעקב.^{37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55}

תורה. ועל כך נאמר: "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון" וכו'; וכפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק "חכלילי עיניים", על הפסוק "ויקהל משה" ועל הפסוק "מי מנה עפר יעקב".

את הפסוק "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון" מפרשים כך: ה' מעניק רצון מלמעלה, והדבר נעשה באמצעות התורה. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על "חכלילי עיניים", "ויקהל משה" ו"מי מנה עפר יעקב" להרחבה.

קטע 5 • 111-12

תורה: אהבה בנר ובירור בירדן

11 ולכן ע"י המשכת ל"ב נתיבות החכמה⁵⁶ שבתורה שע"ז נאמר וירד הגבול כנ"ל ע"י ומחה כו'

ולכן, על ידי המשכת ל"ב נתיבות החכמה שבתורה, שעליהן נאמר "וירד הגבול", כנזכר לעיל, באים ל"ומחה" וכו', התורה כוללת את "ל"ב נתיבות החכמה" שבהן נברא העולם, לפי ספר יצירה, ואדמו"ר הזקן אומר ש"וירד הגבול" רומז להן. המשכתן באמצעות לימוד התורה מביאה ל"ומחה" — לאהבה המגיעה למלכות.

ים כנרת כו' שיבוא לבחי' אהבה רבה מתוק ככנור כו'. והוא ענין ה' אורי⁵⁷ נהיר בנר.

"ים כנרת" וכו': שהאדם יבוא לבחינת אהבה רבה, מתוקה ככנור וכו'. וזהו ענין "הוי אורי" — "נהיר בנר".

הדבר מביא את האדם לאהבה רבה, "מתוקה ככנור". בלשון התיקונים שהובאה קודם, הוי', "אורי", מאיר אז בנר.

שהנשמה נקי ג"כ נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם⁵⁸ והוי' אורי הוא ע"י עסק התורה שנאמר ותורה אור⁵⁹ שע"י נהיר בנר ונמשך בחי' אה"ר [אהבה רבה] מתוק ככנור כנ"ל.

שהרי גם הנשמה נקראת "נר", כמו שכתוב: "נר הוי' נשמת אדם"; ו"הוי' אורי" הוא על ידי העיסוק בתורה, שעליה נאמר "ותורה אור". על ידי כך האור "נהיר בנר", ונמשכת בחינת אהבה רבה, מתוקה ככנור, כנזכר לעיל.

ה"נר" הוא הנשמה — "נר הוי' נשמת אדם" — והאור הוא התורה — "ותורה אור". באמצעות לימוד התורה אורו של ה' מאיר בנשמה, והדבר ממשיך את האהבה הרבה, המתוקה ככנור.

12 ואח"כ וירד הגבול הירדנה⁶⁰ שהוא בחי' ק"נ [קליפת נוגה] והיינו כי ע"י התורה נמשך ג"כ כח בירור נה"ב [נפש הבהמית] וכנ"ל בפ"י וכל גבולך לאבני חפץ⁶¹ שגם לב האבן

ואחר כך: "וירד הגבול הירדנה" — זו בחינת קליפת נוגה. כלומר, באמצעות התורה נמשך גם כוח לברר את הנפש הבהמית, כפי שזכר לעיל בפירוש "וכל גבולך לאבני חפץ": שגם לב האבן

"הירדן", השלב הבא של הגבול, מסמל את קליפת נוגה — התחום שבו הטוב והרע מעורבים, וממנו אפשר לברר ולהעלות את הטוב. התורה נותנת כוח לברר את הנפש הבהמית, כעניין "כל גבולך לאבני חפץ": גם לב האבן בא לידי רצון לה'.

תהיה חפיצה ושוקקה לדבקה בו ית' וע' בפ' יתרו בד"ה בחדש השלישי⁶² מענין שנק' התורה עוז ותושי' [ותושיה] ע"ש [על שם] שנותנת כח בנה"א [בנפש האלקית] ומתשת כח נה"ב [נפש הבהמית] כו'.

יהיה חפץ וכוסף להידבק בו ית'. ועיינו בפרשת יתרו, במאמר המתחיל "בחדש השלישי", בעניין שהתורה נקראת "עוז ותושיה", משום שהיא נותנת כוח בנפש האלקית ומתשת את כוחה של הנפש הבהמית וכו'.

לב האבן עצמו נעשה "חפץ וכוסף" להידבק בה'. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו "בחדש השלישי" שבפרשת יתרו: התורה נקראת "עוז" מפני שהיא מחזקת את הנפש האלקית, ו"תושיה" מפני שהיא מתשת את כוחה של הנפש הבהמית — משחק צלילים בין שתי המילים.

אך הנה באמת שני האופנים שבפ"י וירד הגבול עולים בקנה אחדשע"י עסק התורה שהם בחי' ל"ב נתיבות החכמה⁶³ ע"י נמשכי' [נמשכים / נמשכין] ומתגלים ג"כ המדות עליונות שהם שרש י"ב גבולי אלכסון כו'

אולם, לאמיתו של דבר, שני האופנים בפירוש "וירד הגבול" עולים בקנה אחד: על ידי העיסוק בתורה, שהיא בחינת ל"ב נתיבות החכמה, נמשכות ומתגלות גם המדות העליונות, שהן השורש של י"ב גבולי אלכסון וכו'.

שני הפירושים ל"וירד הגבול" — ירידת י"ב גבולי אלכסון והמשכת ל"ב נתיבות התורה — מתלכדים למעשה. לימוד התורה עצמו ממשיך ומגלה את המדות העליונות, שהן שורש י"ב הגבולות.

(ועי עוד מענין ירדן⁶⁴ בזהר שלח דקס"ו ע"א ושם פי' ירדן בע"א [באופן אחר] וכמ"ש מזה בביאור ע"פ אלה מסעי.⁶⁵ בפי' ירדן יריחו):

(ועיינו עוד בעניין הירדן בזוהר, שלח, קס"ו ע"א, ושם מתפרש הירדן באופן אחר; וכפי שנכתב על כך בביאור על הפסוק "אלה מסעי", בפירוש "ירדן יריחו").

אדמו"ר הזקן מוסיף שבזוהר, שלח, קס"ו ע"א, הירדן מתפרש בדרך אחרת, ומפנה לביאורו על "אלה מסעי", בעניין הביטוי "ירדן יריחו".

בעבודה

כל צירוף של המדות העליונות נעשה דרך בעבודת ה': אהבה בצירוף הודאה, ויראה בצירוף הודאה. האהבה העליונה, "אהבה בתענוגים", באה תחילה מלמעלה, בלי שהאדם יזמין אותה או יבין אותה, כמו דחיפה מאחור; היא נמשכת אל נפשו של האדם באמצעות העיסוק בתורה, המאיר את אור ה' בנר שבנפשו. אותה תורה מחזקת את הנפש האלקית ומחלישה את הנפש הבהמית, עד שאפילו "לב האבן" רוצה ומשתוקק להידבק בה'.

שאלות לשיחה

1. מדוע סבור אדמו"ר הזקן שהתכללות המדות, וממילא ה"גבולים", קיימת בכללם ולא באור הפשוט עצמו?
2. מה מלמדת הדרשה על דברי הזוהר "חתים בחותמו", הקוראת אותם "תחום בגבוליה", על שנים-עשר השבטים ועל גבולות הארץ?
3. כיצד יכולה אהבה הבאה "מלמעלה", בלי שתורגש וכמו דחיפה מאחור, להפוך לאהבה המתקבלת "פנים בפנים"?
4. מה מלמד דימוי הכינור, שבו הוי' מאיר בנר, על היחס שבין הנפש לאור התורה?
5. באיזה מובן שני הפירושים ל"וירד הגבול" — ירידת י"ב הגבולים וירידת ל"ב נתיבות התורה — הם למעשה אחד?

הערות

פסוקה 1

לשון ספר הבהיר עצמו: לקדוש ברוך הוא יש אילן אחד, ובו שתיים-עשרה גבולות אלכסוניים, והאילן נמצא בתוכם. הפרדס מצטט זאת בשם ספר הבהיר.

Sefer HaBahir 95 ספר הבהיר צ"ה

ואילן אחד יש לו להקב"ה ובו שנים עשר גבולי אלכסונין גבול מזרחית צפונית, גבול מזרחית דרומית, גבול מזרחית רומית, גבול מזרחית תחתית, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית רומית, גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית, גבול צפונית תחתית ומרחיבין והולכין עד עדי עד, והם זרועות עולם, ובפנים בהם הוא האילן, ובכל אלו האלכסונין יש כנגדם פקידים והם שנים עשר י', וגם בפנים בגלגל י"ב פקידים, אלה שלשים וששה פקידים עם האלכסוניים, ולכל אחד יש אחד כדכתיב (קהלת ה' ז) כי גבוה מעל ...

Torat Emet Sefer HaBahir (Public Domain)

2

ספר יצירה מגדיר את מידתן של שתיים-עשרה האותיות הפשוטות כ"שתיים-עשרה גבולות באלכסון": מזרח-צפון, מזרח-דרום, מזרח-מזרח, מזרח-מזרח וכן הלאה. אדמו"ר הזקן רואה בהן את שורש גבולות הארץ.

Sefer Yetzirah 5:1 ספר יצירה ה"א

שתיים עשרה פשוטות ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק יסודן ראה, שמיעה, ריחה, שיעה, לעיטה, תשמיש, מעשה, הלוך, רוגז, שחוק, הרהור, שינה. מדתן שתיים עשרה גבולים באלכסון. גבול מזרחית צפונית, גבול מזרחית דרומית, גבול מזרחית רומית, גבול מזרחית תחתית, גבול צפונית רומית, גבול צפונית תחתית, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית תחתית, גבול דרומית רומית, גבול דרומית תחתית. ומרחיבין והולכין עד עדי עד והם זרועות עולם:

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain)

3

גבול מזרחית רומית גבול צפונית רומית

הפרדס מסביר שלכל דבר שיש לו שישה צדדים יש שתיים-עשרה גבולות אלכסוניים, כמו שפות הבית שבהן הקירות, הרצפה והתקרה נפגשים, ומונה אותם בשמותיהם. אדמו"ר הזקן מצטט את הרשימה שלו.

Pardes Rimmonim 21:10 פרדס רמונים כ"א:י

אמר שהם י"ב פקידים בתל"י גלגל ולי"ב, כמבואר לעיל כי י"ב גבולים הם בתל"י שהיא הבינה וי"ב בגלגל שהוא התפארת וי"ב בל"י שהוא המלכות. והם ל"ו, ג' פעמים י"ב יעלו ל"ו. ירצה שכל אחד מתל"י גלגל ולי"ב יעלה מספר י"ב שבו אל ל"ו. מפני שהמלכות כלולה מבינה ות"ת, והתפארת כלול מבינה ומלכות, והבינה כלולה מת"ת ומלכות. לכן חוייב שיהיו כל אחד מהי"ב כלול משתים זולתו שהם ג', וגי פעמים י"ב הם ל"ו. אם תדרשם בגלגל תמצאם וכו'. ומי"ש וכללן ל"ו מל"ו שכן אחד כלול מחבירו פ"י שכל אחד מהל"ו צורות ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

4

י"ב גבולים בחילוק הארץ ליי"ב שבטים

הפרק החותם את ספר יחזקאל מחלק את הארץ בין שנים-עשר השבטים, כשכל נחלה סמוכה לגבול הנחלה הבאה. אדמו"ר הזקן מביא זאת כשתיים-

עשרה גבולות כנגד שנים-עשר השבטים.

Ezekiel 48:1-2 יחזקאל מ"ח:א-ב'

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים מִקְצֵה צְפוֹנָה אֶל־יָד דֶּרֶךְ־חֶתְלָן לְבוֹא־חֶמֶת חָצֵר עֵינָן גְּבוּל דְּמָשֶׁק צְפוֹנָה אֶל־יָד חֶמֶת וְהַיִּילוֹ פְּאֵת־קָדִים הֵיִם דָּן אֶחָד: וְעַל גְּבוּל דָּן מִפְּאֵת קָדִים עַד־פְּאֵת־יָמָה אֲשֶׁר אֶחָד:

Now these are the names of the tribes: from the north end, beside the way of Hethlon to the entrance of Hamath, Hazar-enan, at the border of Damascus, northward, beside Hamath; and they shall have their sides east and west: Dan, one portion. And by the border of Dan, from the east side unto the west side: Asher, one portion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5

תריסר שבטין תריסר תחומין כו' דהא אילנא עילאה קדישא בהו אחתם בחותמוי

על מחנות ישראל במדבר אומר הוזהר שנים-עשר השבטים הם שתיים-עשרה גבולות המקיפים את כנסת ישראל, כפי שהיא למעלה, שכן האילן הקדוש העליון חתום בחותמותיו בהם. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות ששורש השבטים הוא בשתיים-עשרה הגבולות האלכסוניים.

Zohar, Bamidbar 3:27-38 ספר זוהר, במדבר ג':כ"ז-ל"ח

EVERY MAN WITH HIS OWN STANDARD, ACCORDING TO THE ENSIGNS...1There is here a lacuna in the text. This signifies the four camps of the Community of Israel, comprising the twelve tribes, forming twelve boundaries enclosing Her, all on the celestial model. Of this Scripture says: "Whither the tribes went up" (Ps. 122, 4), to wit, the twelve tribes, the twelve lower boundaries: "even the tribes of YH, as a testimony unto Israel" (Ibid.), inasmuch as of a truth ... , YH is the attestor of Israel. This we see in their names

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

6

אילן א' יש לו להקב"ה ובו י"ב גבולי אלכסון

הפרדס מעתיק ומבאר את הקטע הזה מספר הבהיר: לקדוש ברוך הוא יש אילן אחד ובו שתיים-עשרה גבולות אלכסוניים, הנמשכים לעד והם "זרועות העולם". אדמו"ר הזקן מביא זאת לצד דברי הוזהר על "האילן הקדוש העליון".

Pardes Rimmonim 21:6 פרדס רמונים כ"א:ו'

... ומי"ט התחיל ביי"ב, ללמדך שיי"ב מנהיגים יש לו להקב"ה ובכל א' וא' ששה כוחות ומאי הם ע"כ שמות. אילן א' יש לו להקב"ה ובו י"ב גבולי אלכסון, גבול מזרחית צפונית, גבול מזרחית דרומית, גבול מזרחית רומית, גבול מזרחית תחתית, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית רומית, גבול מערבית תחתית, גבול צפונית רומית, גבול צפונית תחתית, גבול דרומית רומית, גבול דרומית תחתית. ומרחיבין והולכין עד עדי עד והם זרועות עולם ומבפנים בהם הוא האילן. ובכל אלה האלכסונין יש כנגדן פקידים והם י"ב וגם בפנים בגלגל י"ב פקידים וכן ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

פסוקה 2

7 וגבול ותחום ענין א' הוא

על המילים "גבול ותחום ענין אחד", ההערה מפנה ל-Biurei HaZohar של הצמח צדק: כרך 1, עמ' 851, שהערה מזהה כמאמר של אדמו"ר הזקן, ולהגהה של הצמח צדק בעמ' 454.

הערת קה"ת

ראה ביאורו להצ"צ ח"א ע' תתנא (שהוא מאמר לאדה"ו) וע' תנא הג"ה מהצ"צ. וראה המשך בששה"ק תעריב ח"א ס"ע עה ואילך.

8 המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בוהר פ' במדבר דף ק"כ ע"א: |ראה יהל אור ע' תיב.

פסוקה 4

9 דהא אילנא עילאה קדישא בהו אחתם בחותמוי

אותו קטע מהזוהר שצוטט בפסקה 1: האילן הקדוש העליון "נחתם בחותמותיו" בשנים-עשר השבטים. כאן מציע אדמו"ר הזקן לקרוא זאת, לאחר החלפת שתי אותיות, כ"מוגבל בתוך גבולותיו".

Zohar, Bamidbar 3:27-38 ספר הזוהר, במדבר ג': כ"ז-ל"ח

This we see in their names, as Hareuben Y (the Reubenite), Hashimeon Y (the Simeonite), and so on. Assuredly it is so, inasmuch as a sacred celestial Tree traced out its boundaries through them, as expounded elsewhere. We find Scripture saying: "As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side", etc. (Ezek. 1, 10). The image of man, that is, was combined with all of them. The faces turned toward the four

...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

10 ובפרדס בעה"כ ערך גבול

ההערה מצטטת את ערך פרדס כפי שהוא מובא באור התורה: מלכות נקראת "גבול" מצד קבלתה מחכמה ובינה, אך מצד קבלתה מן הארץ-סוף דרך כתר היא מתעלה למעלה מן הגבול. זהו מובנו של "גבול" שאליו מתכוון כאן אדמו"ר הזקן.

הערת קה"ת

"פ"י שהמלי נקי גבול מצד קבלה מחו"כ אכן מצד קבלתה מא"ס ע"י הכתר היא עולה לבלי גבול" — אוה"ת נ"ך כרך א ע' שלה. וראה לקמן עקב טז, ב. לעיל קדושים כט, ד.

11 ערך גבול

במילון המונחים הקבליים של פרדס (ערכי הכינויים), בערך "גבול", מוסבר בשם התיקונים שמלכות נקראת "גבול" משום שאצילות מסתיימת שם; כך היא נקראת מצד חכמה ובינה, ואילו מצד המאציל היא עולה מעבר לגבול. אדמו"ר הזקן מפנה לכך כדי להבהיר את משמעות המילה "גבול".

Pardes Rimmonim 23:3:5 פרדס רמונים כ"ג:ה'

גבול פ"י בתקונים כי המלכות נקרא גבול מטעם שהיא גבול לשם בן ארבע. שעדיה מגיע האצילות ולא תוסיף. והיא ה' אחרונה והיא אחרית וסוף לאצילות. והיא נקראת כן מצד הבינה והחכמה כי מצד המאציל היא עולה לבלי גבול והמאציל מתעלה ומתאחד בכתר:

Pardes Rimmonim (Public Domain)

פסוקה 5

12 וירד הגבול וכו' מקדם לעין

הפסוק מתאר את גבולה המזרחי של הארץ: "וירד הגבול משפם לרבלה מקדם לעין, וירד הגבול ומחה על כתף ים כנרת קדמה". אדמו"ר הזקן קורא אותו כתיאור ירידתם של שנים-עשר הגבולות האלכסוניים משורשם העליון.

Numbers 34:11 במדבר ל"ד:יא

וְיֵרֵד הַגָּבֹל מִשְׁפָּם הָרְבֵּלָה מִקְדָּם לְעֵינֵי וְיֵרֵד הַגָּבֹל וּמָחָה עַל-כֶּתֶף יָם כְּנָרֶת קִדְמָה:

and the border shall go down from Shepham to Riblah, on the east side of Ain; and the border shall go down, and shall strike upon the slope of the sea of Chinnereth eastward

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 תריסר דאתכסיין

על "וישמע ישראל... ויהיו בני יעקב שנים עשר" אומר הזוהר, שבשם ישראל הוא עלה אל "השנים עשר הגנוזים, שהם שנים עשר נהרות של אפרסמון טהור". אדמו"ר הזקן מביא זאת כמקור לשורשם העליון והנסתר של שנים-עשר הגבולות.

Zohar, Vayishlach 21:212-218 ספר הזוהר, וישלח כ"א: רי"ב-רי"ח

פסוקה 6

14 זכור את אשר עשה לך עמלק

"זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך, בצאתכם ממצרים". זהו הפסוק הפותח את המאמר שאליו מתייחס אדמו"ר הזקן.

Deuteronomy 25:17 דברים כ"ה:י"ז

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 אכלתי יערי עם דבשי

"באתי לגני, אחותי כלה... אכלתי יערי עם דבשי". במאמר שאליו מתייחסים, "דבשי" היא האהבה שבתענוגים של קריאת שמע.

Song of Songs 5:1 שיר השירים ה':א

בָּאתִי לִגְנִי אֲחֹתִי כְלָה אֶרִיתִי מוֹרִי עִם-בְּשָׁמִי אֲכַלְתִּי יַעְרִי עִם-דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם-חֶלְבִי אָכְלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים:

I am come into my garden, my sister, my bride; I have gathered my myrrh with my spice; I have eaten my honeycomb with my honey; I have drunk my wine with my milk. Eat, O friends; Drink, yea, drink abundantly, O beloved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 7

16 מה יפה

"מה יפה את ומה נעמת, אהבה בתענוגים!" פסוק זה הוא המקור לביטוי "אהבה בתענוגים", המשמש לאורך המאמר.

Song of Songs 7:7 שיר השירים ז':ז

מַה-יָּפִית וּמַה-נְּעֻמָּת אֲהַבָּה בַּת־עֲנוּגִים:

!How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

of David. The L-RD is my light and my salvation; [A Psalm]
whom shall I fear? The L-RD is the stronghold of my life; of
?whom shall I be afraid
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 9

23 והיה לכם לציצית

"והיה לכם לציצית, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות הוי". אדמו"ר
הזקן מפנה למאמרו על פסוק זה כדי לבאר את משמעות ה"נר" ואת
משמעות התכלת.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרָי לְכַבֵּכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon
it, and remember all the commandments of the L-RD, and
do them; and that ye go not about after your own heart and
;your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 בהעלותך את הנרות

"דבר אל אהרן ואמרת אליו: בהעלותך את הנרות, אל מול פני המנורה
יאיירו שבעת הנרות". אדמו"ר הזקן מפרש שהדלקת הנרות בידי אהרן
מכניסה אור אל ה"נר" ומעלה אותו.

Numbers 8:2 במדבר ח':ב'

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמִּנְוֹרָה
יֵאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest'
the lamps, the seven lamps shall give light in front of the
'candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ח, ב.

25 ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור

"ושם אחיו יובל, הוא היה אבי כל תופש כנור ועוגב". אדמו"ר הזקן מפנה
למאמרו על פסוק זה בפרשת בראשית.

Genesis 4:21 בראשית ד':כ"א

וְשֵׁם אֶחָיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אֲבִי כָל־תּוֹפֵשׁ כְּנוֹר וְעֹוגֵב:

And his brother's name was Jubal; he was the father of all
such as handle the harp and pipe

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 ענו להוי בתודה זמרו לאלקינו בכנור

"זמרו להוי בתודה, זמרו לאלקינו בכנור". זהו פסוק נוסף העוסק בכנור,
שאדמו"ר הזקן מצטט את ביאורו.

Psalms 147:7 תהילים קמ"ז:ז

עֲנוּ לַה' בְּתוֹדָה וְזָמְרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכָנּוֹר:

Sing unto the L-RD with thanksgiving, Sing praises upon the
;harp unto our G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 עלי עשור ועלי נבל

"עלי עשור ועלי נבל, עלי הגיון בכנור", מתוך המזמור ליום השבת.

17 ועשית בגדי קדש לאהרן

"ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת." אדמו"ר הזקן מפנה
למאמרו על פסוק זה, המסביר שהאהבה שאהרן ממשיך נובעת מבחינת "רב
חסד".

Exodus 28:2 שמות כ"ח:ב'

וַעֲשִׂיתָ בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת:

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother,
for splendour and for beauty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 8

18 דאיתא בתיקונים

בתוריע מביא אדמו"ר הזקן את אותו קטע מהתיקונים: הכינור הוא כ"ו
המאירה בנר, שהיא השכינה. זאת כדי להסביר את דברי חז"ל שלכינור
שבמקדש היו שבעה נימים, ולכינור של ימות המשיח יהיו שמונה.

הערת קה"ת

ראה גם לעיל פ' תוריע כא, ד.

19 הללוהו בנבל וכנור

"שבחו אותו בתקיעת שופר; שבחו אותו בנבל ובכינור." התיקונים דורשים
את כלי הנגינה שבפסוק הזה.

Psalms 150:3 תהילים ק"ג:ג'

הִלְלוּהוּ בְּתִקְעַת שׁוֹפָר הִלְלוּהוּ בְּנֶבֶל וּכְנֹר:

Praise Him with the blast of the horn; Praise Him with the
psaltery and harp

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קג, ג.

20 כנור כ"ו נר. הקב"ה דאיהו הוי דאתמר ה' אורי וישעי נהיר בנר

דאיהו שכינתא

הקטע שהאדמו"ר הזקן מצטט (באתר ספריא הוא מופיע בתוך הסעיף
שכותרתו תיקונים כ' וכ"א): כינור הוא כ"ף-י"ו (26, שם הוי') ונר, שכן
הקדוש ברוך הוא מאיר בנר, שהיא שכינתו. האדמו"ר הזקן מביא זאת כדי
להסביר מדוע האהבה העליונה נמשלה לנבל.

Tikkunei Zohar 52a:8-10 תקוני זוהר נ"ב א:ח-י'

כנור כ"ו נ"ר. קב"ה דאיהו יקו"ק דאתמר ביה יי אורי וישעי. נהיר
בנ"ר דאיהו שכינתא מצוה דיליה וחדי בה. צלצלי שמע חסד גבורה.
צלצלי תרועה נצח והוד. ובכלהו כל הנשמה תהלל יק דאיהו חכמה
ובינה. די בהון יהא פורקנא ל"ו ול"ה דאינון בן ובת. ובהון יתמחון
עמלקים מעלמא ודא איהו סו"ף פסו"ק.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

21 ה' אורי וישעי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם כז, א.

22 ה' אורי וישעי

"לדוד: הוי אורי וישעי, ממי אירא?" התיקונים מיישמים את הפסוק על
אורו של הוי המאיר בנר השכינה.

Psalms 27:1 תהילים כ"ז:א'

לְדָוִד הִי אֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אֵירָא הִי מַעֲוִז־חַי מִמִּי אֶפְקֹד:

אדמו"ר הזקן מפנה לביאורו עליו.

Psalms 92:4 תהילים צ"ב:ד'

עלי־עשור ועלי־נבל עלי הגִּזְיוֹן בְּכִנּוֹר:

With an instrument of ten strings, and with the psaltery;
With a solemn sound upon the harp

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 שהתכלת שבציצית

בסוף פרשת שלח אומר הוזהר שצבע התכלת בא מיצור החי בים כנרת, שהכנרת נקראת על שמו, ושהכנור של דוד המלך היה מנגן מעצמו. אדמו"ר הזקן מצטט זאת כדי לקשר בין התכלת, ים כנרת והכנור.

Zohar, Sh'lach 46:336-346 ספר הוזהר, שלח לך מ"ו:שלי"ו-שמ"ו

29 ימא דגנוסר

בתחילת פרשת תרומה מספר הוזהר על החכמים שישבו תחת העצים לצד ים גינוסר. הרמ"ו, בפירושו שם, מזהה אותו עם ים כנרת, מלכות של מלכות דבריאח.

Zohar, Terumah 2:12-4:23 ספר הוזהר, תרומה ב'י"ב-ד'כ"ג

פסקה 10

30 פותח את ידיך

"פותח את ידך ומשביע לכל חי [את] רצון". אדמו"ר הזקן מיישם פסוק זה על הרצון והאהבה הנמשכים במלעלה באמצעות העיסוק בתורה.

Psalms 145:16 תהילים קמ"ה:ט"ז

פֹּתֵחַ אֶת־יָדְךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:

Thou openest Thy hand, And satisfiest every living thing
with favour

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, טז.

31 מ"ש במ"א כפי" וכל גבולך לאבני חפץ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקו"ת פ' ראה כו, ב.

32 ועמשי"ל ע"פ חכלילי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א פ' ויחי.

33 ע"פ חכלילי

ההערה מזהה את המאמר על "חכלילי עיניים" כמאמר שבתורה אור, פרשת ויחי, שבו הפסוק מופיע בברכת יעקב ליהודה.

הערת קה"ת

תו"א פ' ויחי.

34 חכלילי עיניים

ברכת יעקב ליהודה: "חכלילי עיניים מיון ולבן שיניים מחלב". אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על פסוק זה.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:י"ב

חִכְלִילֵי עֵינָיִם מִיּוֹן וּלְבָן־שִׁנָּיִם מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with
milk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35 ויקהל משה

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל". פתיחת פרשת ויקהל; אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על פסוק זה.

Exodus 35:1 שמות ל"ה:א'

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵם הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם:

And Moses assembled all the congregation of the children of
Israel, and said unto them: 'These are the words which the
L-RD hath commanded, that ye should do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 וע"פ מי מנה

ההערה מציינת שהמאמר על "מי מנה עפר יעקב" מופיע מוקדם יותר בכרך זה, בפרשת בלק, שבה הפסוק מופיע בברכת בלעם.

הערת קה"ת

לעיל בפ' בלק.

37 הפך ים ליבשה

המילים כאן מצטטות את Psalms 66:6. הקטע מופיע למטה.

Psalms 66:6 תהילים ס"ו:ו'

הִפְךָ יָם לַיַּבֵּשָׁה בָּהָר יַעֲבְרוּ בְּרִגְלָם שָׁם נִשְׁמְחֶה־כּוֹ:

He turned the sea into dry land; They went through the river
on foot; There let us rejoice in Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים סו, ו.

38 נחלק הים לייב גזרים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תנחומא בשלח י.

39 ששם עלו שבטים

המילים כאן מצטטות את Psalms 122:4. הקטע מופיע למטה.

Psalms 122:4 תהילים קכ"ב:ד'

שָׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי־יִקְהָ עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'

Whither the tribes went up, even the tribes of the L-RD, as a
testimony unto Israel, to give thanks unto the name of the
L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קכב, ד.

40 בעתיקא תליא

הערת קה"ת מפנה לה Zohar II, 48a למילים האלה.

Zohar II, 48a זח"ב מח, א

הערת קה"ת

זח"ב מח, א.

41 קי"ס ע"י רוח קדים

הערת קה"ת מפנה ל Exodus 14:21 למילים האלה.

Exodus 14:21 שמות י"ד:כ"א

הערת קה"ת

שמות יד, כא.

42 שנכרתו מי הירדן

הערת קה"ת מפנה לJoshua 3:13 למילים האלה.

Joshua 3:13 יהושע ג'י"ג

הערת קה"ת

יהושע ג, יג.

43 וכל גבולך לאבני חפץ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ישע"י (נד, יב). [כ].

44 ל"ב נתיבות החכמה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ס"י בתחלתו.

45 התו' שהיא גבולות חכ' ית'

המילים כאן מצטטות את Bereshit Rabbah 17:7. הקטע מופיע למטה.

Bereshit Rabbah 17:7 בראשית רבה י"ז:ז'

מטרונה אחת שאלה את רבי יוסי אמרה לו: למה בגניבה? אמר לה: משל, אם הפקיד אדם לידך אונקיא של כסף בחשאי, וחזרת ליה ליטרא של זהב בפרהסיא, זו גניבה! אמרה לו: למה במטמוניות? ואמר לה: בתחלה בראה לו, וראה אותה מלאה רירין ודם הפליגה ממנו, חזר ובראה לו פעם שניה. אמרה לו: מוספת אני על דבריך. אמורה הייתי להנשא לאחי אמי, ועל ידי שגדלתי עמו בבית התכערתי בעיניו, והלך ונשא לו אשה אחרת, ואינה נאה כמוני. מעשה בחסיד אחד, שהיה נשוי לחסידה אחת ולא העמידו בנים זה מזה. אמרו אין ...

A noblewoman once asked Rabbi Yosei, saying to him: 'Why [did G-d create Eve as if] by theft?' He said to her: 'The analogy is: If one deposited with you an ounce of silver in private, and you returned to him a pound of gold in public, is that theft?' She said to him: 'Why was it done in stealth?' He said to her: 'At first He created her for him, but he saw that she was full of viscera and blood, so He took her away from ... him. He

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ב"ר יו, ז.

46 ושם אלקים הוא . . ודין

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה ג"כ מא"א אות א, ספ"ג.

47 אין כבוד אלא תורה

הערת קה"ת מפנה לZohar III, 81b למילים האלה.

Zohar III, 81b זח"ג פא, ב

הערת קה"ת

אבות פ"ו, מ"ג. זח"ג פא, ב.

48 כבוד בגימט' ל"ב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ע' זח"ג (רנו, סע"ב). ובפרדס לרמ"ק (ש' ערכי הכנויים פ"א) ע' כבוד. ובמא"א. [כ].

49 התפלל משה תקט"ו תפלות

הערת קה"ת מפנה לDevarim Rabbah 11:10 למילים האלה.

Devarim Rabbah 11:10 דברים רבה י"א:י'

הערת קה"ת

דב"ר יא, י. ובמדרש אגדה ר"פ ואתחנן, יעו"ש. וע' לעיל ר"פ שלח (לז, א). ושם (מג, ד). [כ].

50 ברוך כבוד ה'

המילים כאן מצטטות את Ezekiel 3:12. הקטע מופיע למטה.

Ezekiel 3:12 יחזקאל ג'י"ב

וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וְאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רֶעֶשׂ גָּדוֹל כְּרוּךְ כְּבוֹדֵהּ מִמְּקוֹמוֹ:

Then a spirit lifted me up, and I heard behind me the voice of a great rushing: 'Blessed be the glory of the L-RD from ;'His place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל ג, יב.

51 רוב המצות תלוין בארץ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לעיל פ' שלח מג, ד "המצות מעשיות שנוהגין בחוץ לארץ אינם אלא בערך חלק חמישית מרמ"ח מצות". וראה בהמשך וככה תרל"ז פג"ן. ובמאמרי אדה"א קונטרסים ע' רסו.

52 דאורייתא מחכ' נפקת

הערת קה"ת מפנה לZohar II, 121b למילים האלה.

Zohar II, 121b זח"ב קכא, ב

הערת קה"ת

זח"ב קכא, ב.

53 תרי"ג . . תר"ך עמודי אור

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פרדס ש"ח, פ"ג. ע' בחקותי (מו, ב). וש"נ. [כ].

54 נתיב לא ידעו עיט

המילים כאן מצטטות את Job 28:7. הקטע מופיע למטה.

Job 28:7 איוב כ"ח:ז'

נְתִיב לֹא־יָדְעוּ עֵיט וְלֹא שׁוֹפְתוֹ עֵין אִיָּה:

That path no bird of prey knoweth, Neither hath the falcon's ;eye seen it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כח, ז.

55 מי מנה עפר יעקב

דברי בלעם: "מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל". אדמו"ר הזקן

מפנה למאמרו על פסוק זה.

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:

מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine end be like his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 11

56 ל"ב נתיבות החכמה

ספר יצירה פותח: "בשלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה" חקק ה' וברא את עולמו. אדמו"ר הזקן מזהה נתיבות חכמה אלה עם התורה.

Sefer Yetzirah 1:1 ספר יצירה א'א

בשלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה חקק יה ה' צבאות אלקי ישראל אלקים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו וברא את עולמו בשלושה ספרים בספר וספר וספור:

Yah, the L-rd of hosts, the living G-d, King of the Universe, Omnipotent, All-Kind and Merciful, Supreme and Extolled, who is Eternal, Sublime and Most-Holy, ordained (formed) and created the Universe in thirty-two mysterious paths of Sippur (2 wisdom by three Sepharim, namely: 1) S'for which are in Him one and the same and 3) Sapher .which are in Him one and the same and the same

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

57 ה' אורי

"הוי אורי וישעי". הפסוק מצוטט בדברי התיקונים על הכינור, ומיושם כאן על אור התורה שבנשמה.

Psalms 27:1 תהילים כ"ז:

לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא ה' מעוזהי ממי אפקח:

of David. The L-RD is my light and my salvation; [A Psalm] whom shall I fear? The L-RD is the stronghold of my life; of whom shall I be afraid

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58 נר הוי נשמת אדם

"נר הוי נשמת אדם, חופש כל חדרי בטן". הנשמה היא ה"נר" שאליו מאיר אורו של ה'.

Proverbs 20:27 משלי כ' כ"ז

נר ה' נשמת אדם חפש כל-חדרי-בטן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 ותורה אור

"כי נר מצוה ותורה אור". התורה היא האור המאיר אל תוך נר הנשמה.

Proverbs 6:23 משלי ו' כ"ג

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר:

For the commandment is a lamp, and the teaching is light, ;And reproofs of instruction are the way of life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי ו, כג.

פסוקה 12

60 וירד הגבול הירדנה

"וירד הגבול הירדנה, והיו תוצאותיו ים המלח; זאת תהיה לכם הארץ לגבולותיה סביב". אדמו"ר הזקן קורא את "הירדנה" כזיכור קליפת נוגה.

Numbers 34:12 במדבר ל"ד:

וירד הגבול הירדנה והיו תוצאותיו ים המלח זאת תהיה לכם הארץ לגבולותיה סביב:

and the border shall go down to the Jordan, and the goings out thereof shall be at the Salt Sea; this shall be your land according to the borders thereof round about

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 וכל גבולך לאבני חפץ

מדברי הנביא על הבטחתו לבנייתה מחדש של ירושלים: "וכל גבולך אבני חפץ". כלומר אבנים יקרות. אדמו"ר הזקן מפרש זאת כשינוי לב האבן עד שהוא משתוקק לה'.

Isaiah 54:12 ישעיהו נ"ד:

ושמתי כדכד שמשתיך ושמתיך לאבני אקדח וכל-גבולך לאבני-חפץ:

And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 בחדש השלישי

"בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני". אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על פסוק זה בפרשת יתרו.

Exodus 19:1 שמות י"ט:

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני:

In the third month after the children of Israel were gone forth out of the land of Egypt, the same day came they into the wilderness of Sinai

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 ל"ב נתיבות החכמה

ספר יצירה פותח ב"שלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה". אדמו"ר הזקן מזהה אותן עם התורה, שדרכה נמשכות המדות העליונות.

Sefer Yetzirah 1:1 ספר יצירה א'א

בשלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה חקק יה ה' צבאות אלקי ישראל אלקים חיים ומלך עולם אל שדי רחום וחנון רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו וברא את עולמו בשלושה ספרים בספר וספר וספור:

Yah, the L-rd of hosts, the living G-d, King of the Universe, Omnipotent, All-Kind and Merciful, Supreme and Extolled, who is Eternal, Sublime and Most-Holy, ordained (formed) and created the Universe in thirty-two mysterious paths of Sippur (2 wisdom by three Sepharim, namely: 1) S'for which are in Him one and the same and 3) Sapher .which are in Him one and the same and the same

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

64 מענין ירדן

הזהר בפרשת שלח מדבר על הירדן, שפעם בשנה נמשך אל הנהר היוצא מעדן. אדמו"ר הזקן מציין שהזהר מסביר את הירדן בדרך אחרת.
Zohar, Sh'lach 19:169-21:178 ספר הזהר, שלח לך י"ט:קס"ט-כ"א:קע"ח

65 בביאור ע"פ אלה מסעי

זהו הביאור על "אלה מסעי" שנאמר קודם לכן בפרשת מסעי, העוסק בארבעים ושניים המסעות של ישראל במדבר; אדמו"ר הזקן מפנה אליו לענין פירוש "ירדן יריחו".
הערת קה"ת
לעיל צא, א.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Torat Emet Sefer HaBahir (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Pardes מצוטטים, דרך Rimonim (Public Domain); Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. [/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/masei/7/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק